

Σχέδιο Β: άτακτη και συγκροτημένη επιστροφή στη δραχμή

Δρ. Βασίλης Ρουσόπουλος

ΤΕΙ Λάρισας

v.rousopoulos@yahoo.gr

Περίληψη

Με συνολική ύφεση γύρω στα 25%, ανεργία πάνω από 25%, στους νέους μάλιστα 60% και απασχόληση με αμοιβές αισθητά κάτω από τα όρια της φτώχειας, η ερώτηση για την παραμονή στο ευρώ ή την επιστροφή στη δραχμή παραμένει επίκαιρη.

Προσωπικά δεν είμαστε εναντίον της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας. Πιστεύουμε, ότι το μέλλον ανήκει στους μεγάλους πολιτικούς σχηματισμούς. Θα θέλαμε να παραμείνουμε στο ευρώ, αλλά κρίνουμε, ότι η έξοδος από την κρίση δεν μπορεί να συντελεστεί εντός του ευρώ για δύο λόγους : Πρώτον το ευρώ είναι για την Ελλάδα έναντι του νοητού εθνικού νομίσματος τρομερά υπερτιμημένο, γεγονός που προκαλεί προβλήματα στις εξαγωγές και τις εισαγωγές όχι μόνο προς τις άλλες χώρες της ευρωζώνης αλλά και προς τις τρίτες χώρες. Δεύτερον, η οικονομική πολιτική της αυστηρής λιτότητας είναι διαμετρικά αντίθετη από αυτήν, που χρειάζεται η οικονομική συγκυρία στην Ελλάδα. Η Ελλάδα και οι άλλες χώρες του Νότιου χρειάζονται επεκτατική νομισματική πολιτική, όπως ασκούν σήμερα οι ΗΠΑ, η Βρετανία και η Ιαπωνία για να αντιμετωπίσουν την ύφεση.

Ένα σχέδιο Β είναι ακόμη αναγκαίο, επειδή, κατά τη γνώμη μας, η διάλυση της ευρωζώνης είναι θέμα χρόνου, εφόσον η πολιτική ολοκλήρωση, που συμπεριλαμβάνει και μεταφορές πόρων προς τις οικονομικά αδύναμες χώρες, δεν είναι στο πρόγραμμά της .

Υπάρχουν δύο τρόποι επιστροφής στη δραχμή : η άτακτη και η συγκροτημένη . Στην άτακτη επιστροφή γίνεται πρώτα η μετατροπή των καταθέσεων και των δανείων σε δραχμές και ακολουθεί αμέσως μετά η υποτίμηση.

Στην περίπτωση αυτή χαμένοι της υπόθεσης θα είναι μόνο οι κάτοχοι των τραπεζικών καταθέσεων και οι εργαζόμενοι, στο βαθμό που δεν θα μπορέσουν να επιβάλλουν ισάξιες αυξήσεις στις αμοιβές τους. Επίσης οι τράπεζες θα υποστούν ζημιές, στο ύψος που οι χορηγήσεις υπερβαίνουν τις καταθέσεις. (Στην αντίθετη περίπτωση θα σημειώσουν κέρδη).

Οι κάτοχοι εμπράγματων αξιών, όπως ακίνητα και εμπορεύματα, είναι εξασφαλισμένοι από την υποτίμηση, διότι, όπως υποθέτουμε, θα προσαρμόσουν τις τιμές πώλησης των ακινήτων και των εμπορευμάτων, εισαγομένων και εγχώριων, - με βάση την τιμή κτήσεως σε ευρώ - στη νέα ισοτιμία της δραχμής. Αυτό όμως σημαίνει, ότι στο εμπορικό ισοζύγιο δεν θα υπάρξουν σε πρώτη φάση αξιόλογες θετικές επιδράσεις, αφού όλες οι τιμές θα αναπροσαρμοστούν στη νέα ισοτιμία της δραχμής. Είναι μία ευρέως διαδεδομένη πλάνη, ότι μετά την επανεισαγωγή του εθνικού νομίσματος μπορούμε να κάνουμε αμέσως μία γενναία υποτίμηση και να μειώσουμε δραστικά τις εισαγωγές και να αυξήσουμε επίσης δραστικά τις εξαγωγές. Κατόπιν όμως με τις αλλαγές που θα συντελούνται στην πραγματική οικονομία, θα αρχίσει να λειτουργεί κανονικά ο μηχανισμός της γνήσιας υποτίμησης ή διολίσθησης, που τέθηκε εκτός λειτουργίας με το κοινό νόμισμα.

Όσοι έχουν τις καταθέσεις τους στο εξωτερικό, όσοι κρατούν τις αποταμιεύσεις τους στο σπίτι και οι ξένοι με συνάλλαγμα θα διατηρήσουν την αγοραστική δύναμη των χρημάτων τους, αλλά δεν θα βγουν κερδισμένοι με την έννοια, ότι θα μπορέσουν να αγοράσουν πάμφθυνα τα περιουσιακά στοιχεία και τα εμπορεύματα των άλλων.

Επειδή η άτακτη επιστροφή στη δραχμή ζημιώνει αποταμιεύσεις και εργαζόμενους, χωρίς να συμβάλει άμεσα στη μείωση των εισαγωγών και στη

αύξηση των εξαγωγών, είναι οικονομικά αδικαιολόγητη και πολιτικά ανεύθυνη.

Στη συγκροτημένη επιστροφή στη δραχμή τίθεται ευθύς εξαρχής μία τέτοια ισοτιμία, ώστε να μην χρειαστεί υποτίμηση από την κυβέρνηση ή διολίσθηση από την αγορά. Έτσι οι καταθέσεις των πολιτών, οι αμοιβές των εργαζομένων και οι χορηγήσεις των τραπεζών δεν θίγονται και τα μειονεκτήματα της άτακτης επιστροφής στη δραχμή εξαλείφονται. Η συγκροτημένη επιστροφή μπορεί να γίνει με την εισαγωγή της δραχμής σε μία δόση ή βαθμιαία. Και στις δύο περιπτώσεις η εισαγωγή της δραχμής μπορεί να συνδυαστεί, μέχρι να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη σ' αυτήν, με ρήτρα ευρώ, δολαρίου ή ενός μίγματος σκληρών νομισμάτων για τις καταθέσεις, τα δάνεια και τις αμοιβές των εργαζομένων.

Και στην άτακτη και στη συγκροτημένη επιστροφή στη δραχμή δεν πρόκειται να υπάρξουν ελλείψεις σε καύσιμα, φάρμακα και τρόφιμα, τη στιγμή μάλιστα που σήμερα λόγω ύφεσης οι μειωμένες εισαγωγές μας καλύπτονται από τις εξαγωγές μας συν το συνάλλαγμα από τον τουρισμό. Το δημοσιονομικό έλλειμμα μπορεί να καλυφθεί με την εκτύπωση επιπλέον δραχμών, που στην αρχή και μέχρι ενός ορίου δεν θα ασκήσει πληθωριστικές πιέσεις, όσο υπάρχουν ανεκμετάλλευτες παραγωγικές δυνατότητες λόγω ύφεσης. Τέλος, το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ δεν θα μεγαλώσει με την επιστροφή στη δραχμή.

Η επιστροφή στη δραχμή με συγκροτημένο τρόπο είναι επιτακτική ανάγκη, για να ανακτήσουμε τη χαμένη αυτονομία μας στην άσκηση της οικονομικής πολιτικής. Με τη δυνατότητα επεκτατικής νομισματικής πολιτικής και τη βαθμιαία βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου θα καταπολεμηθεί η ανεργία, θα δοθεί ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη και θα αυξηθούν σταδιακά οι αμοιβές των εργαζομένων.

Λέξεις-Κλειδιά: Σχέδιο Β, επιστροφή στη δραχμή

J.E.L. Ταξινόμηση: F15, F36

Η αναγκαιότητα άσκησης αυτόνομης οικονομικής πολιτικής

Με συνολική ύφεση πάνω από 20%, ανεργία πάνω από 25%, στους νέους μάλιστα 60% και απασχόληση με μισθούς αισθητά κάτω από τα όρια της φτώχειας, αν δεν αλλάξει σύντομα η κατάσταση, είμαστε λόγω υπογεννητικότητας και μετανάστευσης είδος υπό εξαφάνιση.

Το ΔΝΤ αντίθετα είναι αισιόδοξο στις προβλέψεις του για την Ελλάδα. Για το 2013 προβλέπει μεν ύφεση 4,2% του ΑΕΠ, αλλά για το 2014 επιστροφή στην ανάπτυξη με ρυθμό 0,6%. Η ανεργία αναμένεται το 2013 σε μέσα επίπεδα στο 27%, αλλά εκτιμάται πως το 2014 θα μειωθεί στο 26%. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών της Ελλάδας αναμένεται ελλειμματικό για φέτος κατά 0,3% του ΑΕΠ και πλεονασματικό το 2014 κατά 0,4% του ΑΕΠ. Το δημοσιονομικό έλλειμμα αναμένεται να ανέλθει στο 4,6% του ΑΕΠ το 2013 και 3,4% του ΑΕΠ το 2014. Και τέλος το δημόσιο χρέος εκτιμάται στο 179,5% του ΑΕΠ το 2013 και στο 175,6% του ΑΕΠ το 2014.

Αν και το ΔΝΤ έχει πέσει πολλές φορές έξω στις προβλέψεις, οι αισιόδοξες προβλέψεις του για μισή εκατοστιαία μονάδα ανάπτυξης και μία εκατοστιαία μονάδα μείωση της ανεργίας από το επόμενο έτος μηδαμινή παρηγοριά προσφέρουν στις στρατιές των ανέργων και στους νεόπτωχους εργαζόμενους και συνταξιούχους, που βρίσκονται σε απόγνωση.

Προσωπικά δεν είμαστε εναντίον της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας. Πιστεύουμε, ότι το μέλλον ανήκει στους μεγάλους πολιτικούς σχηματισμούς. Θα θέλαμε να παραμείνουμε στο ευρώ, αλλά κρίνουμε, ότι η έξοδος από την κρίση δεν μπορεί να συντελεστεί εντός του ευρώ για δύο κύριους λόγους:

Πρώτον, το ευρώ είναι για την Ελλάδα τρομερά υπερτιμημένο έναντι του νοητού εθνικού νομίσματος, γεγονός που προκαλεί προβλήματα στο εμπορικό ισοζύγιο και στο ισοζύγιο υπηρεσιών. Σύμφωνα με πρόχειρες εκτιμήσεις του ιαπωνικού επενδυτικού οίκου Nomura (Δεκέμβριος 2011) σε περιπτώσεις διάσπασης της Ευρωζώνης η Ελλάδα θα υποτιμούσε το νόμισμα της έναντι του δολαρίου κατά 60%, η Πορτογαλία κατά 50%, η Ισπανία κατά 35,5%, η Ιταλία κατά 27%, το Βέλγιο 24%, η Γαλλία σχεδόν 10%, ενώ τα εθνικά νομίσματα της Αυστρίας, Φιλανδίας και της Ολλανδίας εκτιμάται ότι θα χάσουν το 7% της αξίας τους. Το μόνο εθνικό νόμισμα που θα ανατιμηθεί κατά 1,3% θα είναι το γερμανικό μάρκο. Είναι φανερό, ότι το κοινό νόμισμα ευνοεί την Γερμανία, διότι εκτός άλλων πλεονεκτημάτων εξάγει ένα μέρος της ανεργίας της στις άλλες χώρες της Ευρωζώνης, ενώ η Ελλάδα αλλά και οι άλλες χώρες έχουν προβλήματα εξαγωγών και εισαγωγών, σε διαφορετικό βαθμό κάθε μία, με το υπερτιμημένο ευρώ και προς τρίτες χώρες. Οι διαφορές των ισοτιμιών εκφράζουν τις διαφορές στην ανταγωνιστικότητα μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης, που μπορεί να μετριασθούν, αν δεν αυξηθούν, μόνο μακροχρόνια.

Δεύτερον, η οικονομική πολιτική της αυστηρής λιτότητας είναι διαμετρικά αντίθετη από αυτήν που χρειάζεται η Ελλάδα στη συγκεκριμένη οικονομική συγκυρία. Η Ελλάδα και οι άλλες χώρες του Νότου χρειάζονται επεκτατική νομισματική πολιτική, όπως ασκούν σήμερα οι ΗΠΑ, η Βρετανία και η Ιαπωνία για να αντιμετωπίσουν την ύφεση.

Η οικονομική πολιτική που ακολουθεί σήμερα η Ευρωζώνη είναι κομμένη και ραμμένη στα μέτρα μερικών βορείων χωρών. Να είμαστε βέβαιοι, ότι εάν η Γερμανία είχε ακόμη και ένα μικρό κλάσμα της ύφεσης και της ανεργίας, που βιώνουμε εμείς σήμερα, η γερμανική κυβέρνηση, γιατί αυτή κυρίως υπαγορεύει την οικονομική πολιτική στην Ευρωζώνη, θα προχωρούσε σε πλήρη αντιστροφή της αυστηρής νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής. Κάποια στιγμή υπό την πίεση των άλλων κυβερνήσεων η Γερμανία ενδέχεται να χαλαρώσει την πολιτική της αυστηρής λιτότητας σε κάποιο βαθμό, αλλά δεν πρόκειται να κάνει αλλαγή πλεύσης, όσο η υφιστάμενη οικονομική πολιτική την ευνοεί. Το κοινό νόμισμα αποδείχθηκε ανεκτίμητο εργαλείο στα χέρια της για την προώθηση των εθνικών της συμφερόντων και της ηγεμονικής της θέσης στην Ευρώπη. Από την άλλη για τις χώρες του Νότου, που βρίσκονται σε διαφορετικό επίπεδο ανάπτυξης, το κοινό νόμισμα χωρίς πολιτική ολοκλήρωση, η οποία συμπεριλαμβάνει και μεταφορές πόρων, κατέστη παγίδα με ολέθριες συνέπειες. Η Ευρώπη δεν είναι πλέον μία Ευρώπη της αλληλεγγύης των λαών, όπως ήταν η αρχική ιδέα, αλλά μία Ευρώπη των εθνικών ανταγωνισμών.

Η έξοδος από την κρίση δεν πρέπει να αναμένεται από τις ξένες επενδύσεις. Δεν πρόκειται να είναι μαζικές, τόσες που να λύσουν το πρόβλημα της ανεργίας. Στην αγορά εργασίας, έναν από τους λόγους προσέλκυσης των επενδύσεων, παρά τη μείωση των αμοιβών και τις απορυσθμίσεις των εργασιακών σχέσεων υπάρχουν γειτονικές χώρες με ακόμη χαμηλότερες αμοιβές και μεγαλύτερη απορύθμιση των εργασιακών σχέσεων. Επιπλέον έχουν χαμηλότερους συντελεστές φορολογίας και ελαστικότερη νομοθεσία προστασίας του περιβάλλοντος. Η εγχώρια κατανάλωση με τόση ανεργία και μείωση των εισοδημάτων δεν αποτελεί επίσης πόλο έλξης των επενδύσεων. Οι μισθοί είναι μισθοί άκρας εξαθλίωσης και πλήρης αδυναμίας αναπαραγωγής του πληθυσμού. Ενδεικτική για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην αγορά εργασίας, είναι η απαίτηση 11 πολυεθνικών, σύμφωνα με "Το Βήμα" της 3.3.2013, για μισθό 250-300 ευρώ στους νέους άνεργους για να επενδύσουν στην Ελλάδα. Επίσης ομάδα επιχειρηματιών του ΣΕΒ συνεπικουρούμενη από την τρόικα, σύμφωνα με το "Πρώτο Θέμα" της 9.6.2013, ζητούν, ανεπίσημα ακόμη, κατώτατο μισθό 439 από 586 ευρώ για τους απασχολούμενους στις επιχειρήσεις εξαγωγικού

χαρακτήρα με πρόσχημα την πτώση των εξαγωγών από Μάρτιο σε Μάρτιο κατά 7,8%.

Προς το παρόν οι μόνες ξένες επενδύσεις φαίνεται να είναι οι επενδύσεις για εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου, πιθανόν η διέλευση του αγωγού αερίου και οι αποκρατικοποιήσεις επιχειρήσεων και έργων υποδομής, πωλήσεις νησιών κλπ., οι τελευταίες περισσότερο εισπρακτικού και λιγότερου παραγωγικού χαρακτήρα. Από την άλλη οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η ραχοκοκκαλιά της ελληνικής οικονομίας που απασχολεί το 86% των εργαζομένων, εξαρθώνονται όσο περνάει ο καιρός όλο και περισσότερο από την κρίση, την έλλειψη ρευστότητας και ορισμένες θεσμικές αλλαγές, που ευνοούν τις μεγάλες επιχειρήσεις και επιτείνουν το πρόβλημα της ανεργίας.

Για τους λόγους αυτούς, η μόνη υπεύθυνη λύση για μας είναι να επιστρέψουμε το γρηγορότερο δυνατόν στο εθνικό μας νόμισμα και να ανακτήσουμε τον έλεγχο της οικονομικής μας πολιτικής, κυρίως της συναλλαγματικής και της νομισματικής, με σκοπό να σταματήσουμε και να αναστρέψουμε την καταστροφική πορεία της ελληνικής οικονομίας.

Η ύπαρξη ενός σχεδίου Β κρίνεται ακόμη αναγκαίο, επειδή, κατά τη γνώμη μας, η διάλυση της Ευρωζώνης είναι θέμα χρόνου, εφόσον η πολιτική ολοκλήρωση δεν είναι στο πρόγραμμα της.

Νομισματικά συστήματα, υποτίμηση και διολίσθηση

Υπάρχουν δύο τρόποι επιστροφής στη δραχμή: η άτακτη και η συγκροτημένη. Επίσης υπάρχουν, όπως είναι γνωστό, δύο νομισματικά συστήματα που καθορίζουν την ισοτιμία μεταξύ δύο νομισμάτων: το σύστημα των σταθερών ισοτιμιών και το σύστημα των κυμαινόμενων ισοτιμιών (ενδεχομένως με διακύμανση μέσα σε κάποια ανώτατα και κατώτατα όρια). Στο σύστημα των σταθερών ισοτιμιών η μεταβολή της ισοτιμίας μεταξύ δύο νομισμάτων γίνεται από την κυβέρνηση, όταν κρίνεται αναγκαίο - συνήθως όταν το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου έχει αυξηθεί κατά πολύ - με την υποτίμηση του εθνικού νομίσματος (αντίθετη περίπτωση: ανατίμηση). Στο σύστημα των κυμαινόμενων ισοτιμιών η μεταβολή είναι συνεχής και επέρχεται με τη διολίσθηση της αξίας ενός νομίσματος από τις δυνάμεις της αγοράς. Η υποτίμηση και η διολίσθηση κάνουν ακριβότερες τις εισαγωγές και φθηνότερες τις εξαγωγές των εγχώριων προϊόντων με αποτέλεσμα την μείωση των εισαγωγών και αύξηση των εξαγωγών.

Οι ισοτιμίες μεταξύ των νομισμάτων μεταβάλλονται, διότι στις διάφορες χώρες εξελίσσονται με διαφορετικό ρυθμό η παραγωγικότητα και ο πληθωρισμός που αντικατοπτρίζονται στις τιμές των προϊόντων, αλλά και από τις μεταφορές των κεφαλαίων από χώρα σε χώρα λόγω διαφορών επιτοκίων, για επενδύσεις, για λόγους ασφαλείας ή για λόγους κερδοσκοπίας. Επίσης οι κεντρικές τράπεζες μπορούν να παρεμβαίνουν στην ισοτιμία του εθνικού νομίσματος με αγοραπωλησίες συναλλάγματος.

Άτακτη επιστροφή στη δραχμή

Πρώτο σενάριο: πρώτα μετατροπή του ευρώ σε δραχμή και αμέσως μετά υποτίμηση της δραχμής

Στην άτακτη επιστροφή στη δραχμή πρώτα γίνεται η μετατροπή των καταθέσεων και των δανείων σε δραχμές και αμέσως μετά ακολουθεί η υποτίμηση.

Πρόκειται για το πλέον διαδεδομένο σενάριο επιστροφής στη δραχμή που ισχυρίζεται, ότι γενικά με την επιστροφή στη δραχμή ο κόσμος θα χάσει τις αποταμιεύσεις του, ότι θα έρθουν οι ξένοι να αγοράσουν τις περιουσίες μας πάμφθηνα, ότι θα υπάρξουν ελλείψεις σε βασικά είδη όπως

καύσιμα, φάρμακα και τρόφιμα και ότι θα ακολουθήσουν κοινωνικές ταραχές και πολιτική αστάθεια.

Ας δούμε νηφάλια, με μια ορθολογική οικονομική ανάλυση, τι απ' όλα αυτά ισχύει πραγματικά:

Έστω ότι σε ένα σύστημα σταθερών ισοτιμιών η ισοτιμία ευρώ - δραχμής καθορίζεται σε σχέση 1:1, αμέσως μετά ακολουθεί υποτίμηση 50% και η ισοτιμία γίνεται 1:1,50 δρχ.

Οι χαμένοι της υπόθεσης θα είναι κατ' αρχήν οι κάτοχοι των τραπεζικών καταθέσεων στις ελληνικές τράπεζες και οι εργαζόμενοι, στο βαθμό που δεν θα μπορέσουν να επιβάλλουν ισάξιες αυξήσεις στις αμοιβές τους. Επίσης οι τράπεζες θα υποστούν ζημιές, στο ύψος που οι χορηγήσεις υπερβαίνουν τις καταθέσεις (στην αντίθετη περίπτωση θα σημειώσουν κέρδη).

Οι κάτοχοι όμως εμπράγματων αξιών, όπως είναι τα ακίνητα και τα εμπορεύματα, είναι εξασφαλισμένοι από την υποτίμηση, διότι, όπως υποθέτουμε, σε πρώτη φάση θα προσαρμόσουν τις τιμές πώλησης των ακινήτων και των εμπορευμάτων, εισαγόμενων και εγχώριων, - με βάση την τιμή κτήσεως σε ευρώ - στη νέα ισοτιμία της δραχμής. Ότι πωλούνταν πρώτα 1 ευρώ, θα πωλείται τώρα 1,50 δραχμές.

Η αναπροσαρμογή των τιμών στη νέα ισοτιμία της δραχμής έχει δύο συνέπειες:

Πρώτον, όσοι έχουν τις καταθέσεις τους στο εξωτερικό, όσοι κρατούν τις αποταμιεύσεις τους στο σπίτι και οι ξένοι με συνάλλαγμα θα διατηρήσουν βέβαια την αγοραστική δύναμη των χρημάτων τους. Δεν θα βγουν όμως κερδισμένοι με την έννοια, ότι θα μπορούν να αγοράσουν μισοτιμής τα περιουσιακά στοιχεία και τα εμπορεύματα των άλλων.

Δεύτερον, στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών δεν θα υπάρξουν άμεσα αξιόλογες θετικές επιδράσεις. Διότι με τη νέα ισοτιμία της δραχμής οι τιμές των εισαγομένων οπωσδήποτε, αλλά και των εγχωρίων προϊόντων κατά πάσα πιθανότητα, θα πολλαπλασιαστούν επί 1,50. Έτσι οι εισαγωγές δεν θα μειωθούν και οι εξαγωγές δεν θα αυξηθούν, διότι στην πραγματικότητα δεν πρόκειται για πραγματική υποτίμηση, αλλά για μία αναπροσαρμογή, μία τυπική διόρθωση της αρχικής ισοτιμίας.

Είναι μία ευρέως διαδεδομένη πλάνη, ότι μετά την εισαγωγή του εθνικού νομίσματος μπορούμε αμέσως να κάνουμε μία γενναία υποτίμηση, για να μειώσουμε δραστικά τις εισαγωγές και να αυξήσουμε επίσης δραστικά τις εξαγωγές. Η πραγματική υποτίμηση ενός νομίσματος προϋποθέτει, ότι υπάρχει ήδη ένα πλέγμα σχετικά σταθερών αν και όχι άκαμπτων τιμών, σε ένα καθιερωμένο από καιρό εθνικό νόμισμα, με μία καθιερωμένη ισοτιμία προς τα άλλα νομίσματα. Με την αλλαγή της ισοτιμίας τα εισαγόμενα είδη σε δραχμές γίνονται ακριβότερα και τα εξαγόμενα είδη σε ξένο νόμισμα γίνονται φθηνότερα κατά το ίδιο ποσοστό, με αποτέλεσμα τη μείωση των εισαγωγών και την αύξηση των εξαγωγών. Η δραχμή όμως που θα επανεισάγουμε μετά από 10 χρόνια ευρώ, είναι στην πραγματικότητα ένα νέο νόμισμα, που θα μπορούσε να φέρει και ένα οποιοδήποτε άλλο όνομα, όπως πχ. μνα ή τάλαντο.

Το όποιο δημοσιονομικό έλλειμμα, εάν υπάρχει ακόμη, μπορεί να καλυφθεί και με την εκτύπωση περισσότερων δραχμών, που στην αρχή και μέχρι ενός ορίου δεν θα ασκήσει πληθωριστικές πιέσεις, όσο υπάρχουν ανεκμετάλλετες παραγωγικές δυνατότητες λόγω ύφεσης.

Δεύτερο σενάριο: μετατροπή του ευρώ σε δραχμή και υποτίμηση μετά παρέλευση μηνών

Εάν στο σύστημα των σταθερών ισοτιμιών η υποτίμηση δεν γίνει αμέσως, αλλά υπάρχουν σχέδια για υποτίμηση μετά παρέλευση ενός χρονικού διαστήματος πχ. 2, 4, ή 6 μήνες, χωρίς προαναγγελία εννοείται, τι θα συμβεί;

Η αρχική ισοτιμία μεταξύ δύο νομισμάτων είναι εκ των πραγμάτων πάντοτε μία συμβατική πράξη. Έτσι η ισοτιμία μεταξύ ευρώ και της νέας δραχμής μπορεί να καθοριστεί στη σχέση 1:1, 1:1,50, 1:10, 1:100 ή οποιαδήποτε άλλη ισοτιμία πχ. 1:340,75 ή 1:500 δραχμές. Δεν υπάρχει μία αντικειμενική, ορθή ή δίκαιη ισοτιμία μεταξύ δύο νομισμάτων, όταν ένα νέο νόμισμα εισάγεται για πρώτη φορά, αφού όπως είπαμε πρόκειται για μία σύμβαση, για μία συμφωνία.

Αν και πρόκειται για σύμβαση, εάν η κυβέρνηση θέσει την αρχική ισοτιμία ευρώ - δραχμής 1:1, με σκοπό στο άμεσο μέλλον να προβεί σε μία μεγάλη υποτίμηση, οι πολίτες θα θεωρήσουν κατά πάσα πιθανότητα τη δραχμή υπερτιμημένη έναντι του ευρώ. Πρόκειται για μία συλλογική αυταπάτη σχετικά με το σωστό ύψος της ισοτιμίας της δραχμής. Εν προκειμένω ορθή ισοτιμία θα είναι πάντως η ισοτιμία που θα κρίνει η πλειοψηφία των συναλλασσομένων ως ορθή (και που μπορεί να κυμαίνεται σε κάποιο μικρό εύρος). Το αποτέλεσμα θα είναι, η ισοτιμία 1:1 να μην κρατηθεί στην αγορά. Οι συναλλασσόμενοι πάραυτα θα σχηματίσουν μια νέα ισοτιμία πχ. 1:1,50 και θα ακυρώσουν τα σχέδια της κυβέρνησης για υποτίμηση στους επόμενους μήνες.

Γνήσια υποτίμηση μπορεί να γίνει για πρώτη φορά, μόνο όταν με τον καιρό οι συναλλασσόμενοι δεν αποτιμούν πλέον τις εμπράγματα αξίες τους σε ευρώ, αλλιώς θα αναπροσαρμόσουν αυτόματα όλες τις τιμές με τη νέα ισοτιμία της δραχμής. Ως εκ τούτου και στο δεύτερο σενάριο οι επιπτώσεις θα είναι ίδιες με αυτές στο πρώτο σενάριο.

Το ίδιο θα συμβεί, αν έχουμε το σύστημα των κυμαινομένων ισοτιμιών. Η αρχική ισοτιμία 1:1 θα προσαρμοστεί από την αγορά σε 1:1,50. Από εκεί και πέρα θα λειτουργήσει βαθμιαία ο μηχανισμός της γνήσιας διολίσθησης, μόλις υπάρξουν μεταβολές στα οικονομικά μεγέθη της πραγματικής οικονομίας. Γνήσια διολίσθηση θα αρχίσει να συντελείται, όταν με την αλλαγή της ισοτιμίας της δραχμής δεν θα αναπροσαρμόζονται όλες οι τιμές με τη νέα ισοτιμία.

Όσο πιο κοντά θα είναι η αρχική ισοτιμία προς τη διορθωτική ισοτιμία από πάνω ή από κάτω, τόσο μικρότερες θα είναι οι ζημιές για τις καταθέσεις, τις αμοιβές των εργαζομένων και για τις τράπεζες, εάν οι χορηγήσεις υπερβαίνουν των καταθέσεων. Στην ακραία περίπτωση που η αρχική ισοτιμία τεθεί 1: 1,50 - που ως υποθέσουμε, ότι κρίνεται ορθή και δεν θα διορθωθεί από τους συναλλασσομένους -, τότε δεν θα υπάρξουν καθόλου οι παραπάνω αναφερόμενες ζημιές. Η περίπτωση αυτή εντάσσεται στη συγκροτημένη επιστροφή στη δραχμή.

Συμπέρασμα: Αδικοιολόγητη και ανεύθυνη η άτακτη επιστροφή στη δραχμή.

Στην άτακτη επιστροφή στη δραχμή θα υποστούν ζημιές οι καταθέσεις στις ελληνικές τράπεζες, οι αμοιβές των εργαζομένων (μέχρι να επιβάλλουν οι εργαζόμενοι αντίστοιχες αυξήσεις, αν μπορέσουν) και οι τράπεζες στο βαθμό που οι χορηγήσεις υπερβαίνουν τις καταθέσεις.

Αντίθετα με τις καταστροφολογίες που διαδίδονται, ακόμη και στην άτακτη επιστροφή στη δραχμή δεν πρόκειται να υπάρξουν ελλείψεις σε καύσιμα, φάρμακα και τρόφιμα, τη στιγμή μάλιστα που σήμερα οι

μειωμένες εισαγωγές λόγω ύφεσης καλύπτονται λίγο-πολύ από τις εξαγωγές συν το συνάλλαγμα από τον τουρισμό.

Επίσης το όποιο δημοσιονομικό έλλειμμα υπάρχει ακόμη, δεν αποτελεί ανυπέρβλητο πρόβλημα, διότι μπορεί να χρηματοδοτηθεί και με την εκτύπωση περισσότερων δραχμών, χωρίς κίνδυνο πληθωρισμού όσο υπάρχουν λόγω ύφεσης ανεκμετάλλευτες δυνατότητες παραγωγής.

Ωστόσο, επειδή η άτακτη επιστροφή στη δραχμή ζημιώνει αποταμιεύσεις, εργαζομένους και υπό όρους και τις τράπεζες, χωρίς να συμβάλει στη μείωση των εισαγωγών και στην αύξηση των εξαγωγών, είναι οικονομικά αδικαιολόγητη και πολιτικά ανεύθυνη.

Συγκροτημένη επιστροφή στη δραχμή

Πρώτη πρόταση: εισαγωγή της δραχμής σε μία δόση

Ας υποθέσουμε, ότι η κυβέρνηση θα μπορούσε, μετά από δημοσκόπηση για τη σωστή ισοτιμία ευρώ – δραχμής, να θέσει ευθύς εξ αρχής μία τέτοια ισοτιμία, ώστε να μην χρειαστεί κατόπιν αναπροσαρμογή της ισοτιμίας είτε από την κυβέρνηση είτε από την αγορά. Στην περίπτωση αυτή οι καταθέσεις των πολιτών, οι αμοιβές των εργαζομένων και οι χορηγήσεις των τραπεζών προστατεύονται πλήρως και τα μειονεκτήματα της άτακτης επιστροφής στη δραχμή εξαλείφονται.

Επειδή όμως είναι δύσκολο να συμπέσει πλήρως η ισοτιμία που θέτει η κυβέρνηση με αυτήν που θα θέσουν στην πράξη οι συναλλασσόμενοι, κρίνουμε σκόπιμο να εφαρμοστεί το σύστημα των κυμαινομένων ισοτιμιών και να επιτραπεί η αναπροσαρμογή της ισοτιμίας από τα κάτω.

Γενικά είμαστε υπέρ του συστήματος των κυμαινομένων ισοτιμιών, διότι έχει το πλεονέκτημα, ότι μετά την αρχική ισοτιμία και την τυχόν διόρθωσή της θα αρχίσει σχετικά γρήγορα, με τις μεταβολές στην πραγματική οικονομία, η γνήσια διολίσθηση. Σε περίπτωση ήπιας διολίσθησης οι μεταβολές της ισοτιμίας δεν θα είναι ιδιαίτερα αισθητές και δεν θα οδηγούν στην αναπροσαρμογή όλων των τιμών συλλήβδην με βάση τη νέα ισοτιμία. Επιπλέον το σύστημα των κυμαινομένων ισοτιμιών δεν επιτρέπει τον εφησυχασμό της κυβέρνησης. Η διολίσθηση του εθνικού νομίσματος σηματοδοτεί διαρκώς την ύπαρξη προβλημάτων στη οικονομία και ασκεί πίεση για τη λήψη μέτρων.

Στο σύστημα των σταθερών ισοτιμιών χρειάζεται να συσσωρευτούν περισσότερες μεταβολές και προβλήματα στην πραγματική οικονομία, πριν η κυβέρνηση προβεί σε μία υποτίμηση. Επίσης μετά από μία υποτίμηση μπορεί να υπάρξει κάποια χαλάρωση των προσπαθειών για ένα χρονικό διάστημα, μέχρι που να καταστεί αναγκαία μία επόμενη υποτίμηση.

Δεύτερη πρόταση: βαθμιαία εισαγωγή στη δραχμή

Από την εφάπαξ εισαγωγή της δραχμής περισσότερο θα διασκεδάσει τους φόβους των πολιτών η βαθμιαία εισαγωγή της δραχμής, γιατί οι καταθέσεις θα παραμείνουν σε ευρώ, ώσπου να εδραιωθεί η κοινή πεποίθηση, ότι η δραχμή είναι ένα ασφαλές νόμισμα ως μέσο των συναλλαγών και προπάντων ως μέσον αποταμίευσης.

Την πρόταση αυτή έχουμε παρουσιάσει ήδη στο άρθρο μας "Παραμονή στο ευρώ ή επιστροφή στη δραχμή;" που δημοσιεύτηκε στη Θεσσαλία του Βόλου την 1.4.2012. Εδώ την συμπεριλαμβάνουμε, για να είναι ολοκληρωμένη η παρουσίαση με όλα τα δυνατά σενάρια επιστροφής στη δραχμή και επειδή παρουσιάζουμε και μία παραλλαγή της πρότασης στη συνέχεια.

Σύμφωνα με την πρόταση αυτή η επιστροφή στη δραχμή θα γίνει με το σύστημα των κυμαινομένων ισοτιμιών, σταδιακά σε βάθος χρόνου και σε δύο φάσεις:

Στην πρώτη φάση θα εισαχθεί η δραχμή μόνο για ένα μικρό ποσοστό της κυκλοφορούσας ποσότητας του χρήματος σε ευρώ, πχ. 5% - 10%, χωρίς να αποσυρθεί καμία ποσότητα ευρώ. Η εισαγωγή της δραχμής μπορεί να συνδυαστεί με κοινωνικές παροχές, όπως ένα επιπλέον βοήθημα στους άνεργους, στους χαμηλοσυνταξιούχους και στους χαμηλόμισθους του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Το υπόλοιπο των πληρωμών θα συνεχίσει να γίνεται κανονικά σε ευρώ. Επίσης οι καταθέσεις και οι χορηγήσεις των δανείων του παρελθόντος θα παραμείνουν σε ευρώ. Έτσι προστατεύονται πλήρως οι καταθέσεις των πολιτών.

Η επιπλέον ρευστότητα θα αυξήσει τη ζήτηση, την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση χωρίς αύξηση του πληθωρισμού, όσο υπάρχουν λόγω της ύφεσης ανεκμετάλλετες παραγωγικές δυνατότητες. Εάν στην αρχή υπάρξουν προβλήματα αποδοχής της δραχμής ως μέσον πληρωμής, προπάντων για τα εισαγόμενα προϊόντα, αυτό θα έχει και μία θετική πλευρά, διότι θα υπάρξει μία στροφή της δραχμικής ζήτησης προς τα εγχώρια προϊόντα, που θα ευνοήσει την απασχόληση και τις εγχώριες επιχειρήσεις.

Στη δεύτερη φάση θα εισαχθούν σταδιακά περισσότερες δραχμές στην οικονομία με ισάξια απόσυρση ευρώ. Στη φάση αυτή όλο και περισσότερες καθημερινές συναλλαγές θα γίνονται σε δραχμές, ενώ οι μεγάλες συναλλαγές θα εξακολουθούν να γίνονται σε ευρώ, όπως στη μεταπολεμική περίοδο γίνονταν σε χρυσές λίρες. Οι καταθέσεις και τα δάνεια του παρελθόντος θα παραμείνουν σε ευρώ, ενώ οι νέες καταθέσεις και τα νέα δάνεια στο νόμισμα που έχουν γίνει.

Με την πρώτη αναπροσαρμογή της ισοτιμίας, που θα έχει ολοκληρωθεί στις πρώτες κιόλας μέρες της πρώτης φάσης, δεν θα υπάρξουν ευνοϊκές επιδράσεις στο εμπορικό ισοζύγιο, διότι, όπως είπαμε, πρόκειται για τυπική αναπροσαρμογή της αξίας της δραχμής και όχι για γνήσια διολίσθηση. Κατόπιν όμως θα αρχίσει να λειτουργεί βαθμιαία ο μηχανισμός της γνήσιας διολίσθησης, που τέθηκε εκτός λειτουργίας με το κοινό νόμισμα. Αν όμως παραμείνουμε στο ευρώ, με την πρώτη ανάκαμψη των εισοδημάτων θα αυξηθούν πάλι οι εισαγωγές και το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου.

Η ανεργία θα μειώνεται λόγω της οικονομικής ανάπτυξης που θα ακολουθήσει με την επεκτατική οικονομική πολιτική και τις απαραίτητες προσπάθειες για ανασυγκρότηση των εγχώριων κλάδων παραγωγής. Τα φορολογικά έσοδα του κράτους θα αυξηθούν και αν υπάρξει αυτή τη φορά χρηστή διαχείριση του δημόσιου χρήματος το δημοσιονομικό έλλειμμα θα μειωθεί κι άλλο ή και θα μηδενιστεί.

Το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ δεν θα μεγαλώσει με την επιστροφή στη δραχμή. Εάν πχ. ανέρχεται σε 200 ευρώ και το ΑΕΠ είναι 100 ευρώ, το χρέος θα είναι 200% του ΑΕΠ. Τώρα με ισοτιμία 1: 1,50 το χρέος θα είναι 300 δραχμές, το ΑΕΠ θα είναι 150 δρχ. και το χρέος θα είναι πάλι 200% του ΑΕΠ.

Ο χειρισμός του δημόσιου χρέους είναι θέμα πολιτικής απόφασης. Μία πρόταση είναι να συνδεθεί η αποπληρωμή του με τους ρυθμούς της οικονομικής ανάπτυξης σε συνδυασμό και με ένα κούρεμα, όπως έγινε με τη Γερμανία το 1953. Μία άλλη πρόταση είναι η παύση πληρωμών, όπως έκανε η Αργεντινή το 2001. Στη συνέχεια η κυβέρνηση της Αργεντινής ήλθε σε διαπραγματεύσεις με τους δανειστές της, που κατέληξαν σε διαγραφή 70% του χρέους.

Παραλλαγή των δύο προτάσεων: εισαγωγή της δραχμής με ρήτρα ευρώ ή άλλων σκληρών νομισμάτων

Η πρώτη πρόταση μπορεί να συνδυαστεί, μέχρι να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη στη δραχμή, με ρήτρα ευρώ, δολαρίου ή ενός μείγματος σκληρών νομισμάτων για τις καταθέσεις, τα δάνεια και τις αμοιβές των εργαζομένων. Οι αξίες τους σε δραχμές θα αναπροσαρμόζονται διαρκώς ή σε τακτά χρονικά διαστήματα με την εκάστοτε ισοτιμία της δραχμής.

Επίσης και η δεύτερη πρόταση μπορεί να λειτουργήσει με ρήτρα ευρώ ή άλλων ξένων νομισμάτων, εάν οι Ευρωπαίοι ηγέτες απαιτήσουν να επισπεύσουμε την απόσυρση και απόδοση στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα των ευρώ, που βρίσκονται και εισρέουν στις ελληνικές τράπεζες και στα δημόσια ταμεία.

Συμπέρασμα: Επιβεβλημένη η συγκροτημένη επιστροφή στη δραχμή

Ο κόσμος φοβάται και όχι αδικαιολόγητα την επιστροφή στη δραχμή, γιατί υπάρχει παραπληροφόρηση. Φοβάται για τις καταθέσεις του, για τις ελλείψεις βασικών ειδών που θα δημιουργηθούν στις διάφορες αγορές, για τις κοινωνικές ταραχές που θα ακολουθήσουν, για τυχόν πολιτική κρίση και αστάθεια. Όλοι αυτοί οι φόβοι είναι ανυπόστατοι, διότι, όπως δείξαμε, με τη συγκροτημένη επιστροφή στη δραχμή, τίποτε από όλα αυτά δεν πρόκειται να συμβεί. Αντίθετα με τη δυνατότητα επεκτατικής οικονομικής πολιτικής θα καταπολεμηθεί η ανεργία, θα δοθεί ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη και θα αυξηθούν σταδιακά οι αμοιβές των εργαζομένων.

Αν παραμείνουμε και άλλο στο ευρώ θα ξεπουλήσουμε το μεν κράτος όλη τη δημόσια περιουσία, ορυκτό πλούτο, έργα υποδομής, ύδρευση, νησιά κλπ. και εμείς οι ιδιώτες χρυσαφικά, ασημικά και άλλα περιουσιακά στοιχεία για να επιβιώσουμε. Η μεγάλη πλειοψηφία του ελληνικού λαού θα είμαστε άνεργοι, υποαπασχολούμενοι ή απασχολούμενοι ως φθηνό εργατικό προσωπικό, ίσως σε ειδικές οικονομικές ζώνες, υποσιτιζόμενοι, με ελλιπή εκπαίδευση και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, μία επιστροφή στη μεταπολεμική περίοδο χωρίς μέλλον.

Η επιστροφή στη δραχμή με συγκροτημένο τρόπο είναι επιτακτική ανάγκη, για να ανακτήσουμε τη χαμένη αυτονομία μας, με σκοπό να ασκήσουμε μία οικονομική πολιτική σύμφωνα με τις ανάγκες και τις δυνατότητες της δικής μας οικονομίας .